

Фінансова операція «ЧМП»

Протягом 1995–1997 рр. депутатська слідча комісія і Генпрокуратура України проводили перевірки діяльності державної судноплавної компанії «Чорноморське морське пароплавство» (ДСК «ЧМП»). Встановлено, що економічний і фінансовий стан пароплавства досяг критичного рівня і характеризується повною кредитно-фінансовою неспроможністю. Яким же чином «стан досяг», як кувалися ці «досягнення», а головне — ким?

1.11.95 на посаду президента ДСК «ЧМП» призначається **Стогнієнко О. М.**, а вже 9.11.95 керівництво ДСК «ЧМП» на широку ногу проводить на Кіпрі переговори з компаніями «Бласко Шипінг Лтд» і «Сілвер Лайн Лтд», на підставі яких сторони домовились про продовження до січня 1998 р. укладеної ще в грудні 1993 р. колишнім керівництвом АСК «Бласко-ЧМП» (П. Кудюкін, А. Рагімлі) угоди про передачу в комерційний менеджмент 50 суден і додатково до них ще 25 суден пароплавства.

І хоча ця зовнішньоекономічна угода суперечила вимогам одразу трьох законів України, керівництво ДСК «ЧМП» ці закони спокійнісінько проігнорувало, внаслідок чого протягом наступних двох років іноземна компанія «Сільвер Лайн Лтд» безконтрольно користувалася прибутком від 75 українських суден, погашення боргів не забезпечила, валютну виручку до розрахункового центру пароплавства не передавала і врешті-решт сама збанкрутувала (у повній відповідності з наведеною нами — див. «ВК» від 12.03.98 — технологією шахрайства).

Значні прибутки одержували шахраї від розпродажу майна. У період з 1.11.95 до 25.05.97 (півтора року) було продано 59 теплоходів (!) контрактною вартістю \$53 млн. Очевидно, що їхня реальна ринкова вартість була значно більшою.

Одночасно з цим проводилася така фінансова політика в сфері експлуатації суден ДСК «ЧМП», в результаті якої за борги пароплавства перед іноземними компаніями в період 1.11.95 — 17.05.97 в іноземних портах під арештом опинилося 76 суден, за звільнення яких пред'явлено вимоги заплатити борги в сумі \$110,8 млн. За станом на 13.10.97 під арештом перебувало 22 судна. Щомісячні збитки, пов'язані з утриманням арештованих суден, становлять понад \$1 млн.

Масове списання суден, їх продаж іноземним судноплавним компаніям, масові арешти суден в іноземних портах ведуть до того, що наша держава ризикує залишитися без морського торговельного і пасажирського флоту.

Заборгованість ДСК «ЧМП» перед бюджетом та цільовими державними фондами становить понад \$78 млн. Заборгованість ДСК «ЧМП» іноземним фірмам і кредиторам станом на 30.05.97 становила \$194,1 млн. Саме під приводом погашення хронічного боргу було продано вищезгадані 59 суден; крім того, на погашення простроченої заборгованості іноземним судноплавним компаніям і фірмам взято (під заставу 43 найбільш рентабельних судна України) в іноземних банках ще \$108 млн. Таким чином, загальна сума боргів ДСК «ЧМП» перед іноземними кредиторами фактично становить \$302 млн.

Найбільш значним іноземним кредитором ДСК «ЧМП» є швейцарська фінансово-комерційна компанія «Планмарін». Незважаючи на відсутність об'єктивних і документальних підтверджень, українська сторона заборгувала цій фірмі \$53 млн. по 17 лізингових контрактах.

Організована зацікавленими особами «ЧМП» нечіткість механізму оцінки вартості ремонту вітчизняних суден на іноземних підприємствах при-

звела до надмірного витрачання валютних коштів, зловживань, незавантаженої вітчизняних судноремонтних підприємств.

А тим часом, щоб звільнити всі судна з-під арешту, з урахуванням необхідності ремонтів, потрібно \$125,4 млн.

Протягом тривалого часу ця справа не набувала широкого розголосу, хоча депутатська слідча комісія, зокрема **Ю. Кармазин, С. Хмара, Г. Омельченко** вчасно і неодноразово інформували президента **Л. Кучму**, керівництво Кабміну та Генпрокуратуру.

Але саме в цей час в адміністрації президента всі були, мабуть, дуже зайняті реформуванням економіки (не знаю, як правильно слід писати ці слова — в лапках чи без). Правда, один з найвідоміших реформаторів, помічник президента України **В. Рижов** звернувся 11.01.96 року з цікавою пропозицією (цитуюмо за матеріалами Комітету ВР з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією):

«... Шановний **Леоніде Даниловичу!** Звертаю Вашу увагу на нескінченні перевірки Чорноморського пароплавства різними правоохоронними органами та наглядовими структурами, що триває з квітня 1994 року. Я не фахівець з прокурорських перевірок, але...

Раджу Вам, шановний **Леоніде Даниловичу**, звернутись до Генерального прокурора України з пропозицією не більше ніж у двотижневий строк закінчити розслідування вже не відомо чи існуючої справи і дати можливість діючому керівному складу ЧМП працювати по виведенню пароплавства з кризи без додаткових зволікань. Ваш помічник **В. Рижов**».

Прошу шановних читачів ще раз уважно прочитати наведений текст послання п. Рижова на ім'я п. Кучми і звернути увагу на те, як «не фахівець з прокурорських перевірок» радить «звернутись... з пропозицією не більше ніж у двотижневий строк закінчити розслідування вже не відомо чи існуючої справи і дати можливість... працювати» діючому керівному складу ЧМП.

Оце ультимативне «раджу Вам» і «не більше ніж у двотижневий» термін та «вже не відомо чи існуючої справи» однозначно вказує на надзвичайну зацікавленість помічника першої особи держави у ліквідації спроб встановити законність на пароплавній ділянці українського фронту економічного реформування.

Якщо п. Рижов виступає адвокатом на захист комбінаторів з «ЧМП», то, очевидно, мав би нести відповідальність разом з ними, оскільки немає підстав вважати, що він не був поінформований про реальний стан справ у цій широкомасштабній державній афері. А з ним має нести відповідальність також **Л. Кучма**, який не тільки взяв собі такого помічника, а й також був достатньо причетним до цих справ як найвідповідальніша особа держави.

Як гадаєте, чому помічник президента держави радить президенту «не більше ніж у двотижневий строк» фактично закрити «невідомо чи існуючу справу» саме 11.01.96, ховаючи за бюрократичною лексикою яскраво виражене бажання обмежити розголос навколо ЧМП?

Нагадаємо: за два місяці перед цим «раджу» Рижова, керівництво ДСК «ЧМП» під час переговорів на Кіпрі домовилось про широку фінансову операцію, в якій було задіяно більше сотні суден. І саме тоді Генпрокуратура всерйоз зацікавилася командою пароплавників у складі **Кудюкін — Рагімлі — Стогнієнко і К°**, діяльність яких більше нагадувала «роботу» шулерів за одним гральним столом з державою, яку вони узгоджено обдирали спільно з державними ж представниками і їхніми помічниками у владних структурах.

Пишу все це, викладаючи найбільш очевидні документальні факти, і вже бачу невдоволення на обличчях наших головних державних адміністраторів, які періодично нагадують нам про те, що все це є нормальною складовою процесу реформування. Ось знову, щойно виступаючи 10.03.98 на

зібранні керівників і активу Державної податкової адміністрації, президент України Л. Кучма сказав: «Поки що Україна виглядає в економічному відношенні не зовсім вигідно порівняно з рядом держав СНД. Цей факт також посилено використовується в передвиборній риториці і політичній боротьбі загалом. Але емоційні висновки не супроводжуються об'єктивним аналізом складових позитивних зрушень в економіці».

А вислів президента — це, як відомо, вердикт і дороговказ для всіх нас, адміністрованих всіма державними адміністраціями (і по вертикалі, і по горизонталі).

Тому маємо повірити в те, що Україна, порівняно з іншими, вигідно «виглядає» в економічному відношенні, але «не зовсім». Як і в те, що «позитивні зрушення» в економіці продовжують відбуватися.

Вони «продовжують відбуватися» з 1992 року, ще за Кравчука, ім'ям якого названо серед людей отой винахід на двох коліщатах, що з його допомогою народ тоді у ринкову економіку вступав. Саме тоді Л. Кравчук своїм указом № 482/92 створив Громадський координаційний центр сприяння президентові України при дирекції Українського фонду «Нове покоління», де генеральним директором був **В. Шмельов**. Уповноваженим розпорядником центру президент призначив начальника відділення особистої охорони **В. Паливоду**.

А невдовзі після цього, тобто 28.01.93 начальник фінансового управління Міноборони України генерал-майор **І. Штопенко** перерахував з валютного рахунку міністерства \$1 (один) млн. на рахунок... (правильно!) дирекції фонду «Нове покоління» з мотивацією «для будівництва житла для військовослужбовців...» І тоді громадська організація (що взагалі не мала права займатися комерційною діяльністю) протягом 19.02-1.04.93 кількома платіжними дорученнями за підписом В. Шмельова перераховує \$850 тис. корпорації «МІТ Інтернешнл ІНК» (США), яку створили колишні громадяни України — сім'я **Злобінських**. А решту — \$150 тис. дирекція фонду використала на свої потреби.

Потім **І. Штопенко** визнавав, що ця фінансова операція була з самого початку незаконною, але... зробив висновок, що все це робиться за розпорядженням Л. Кравчука.

Протягом 1993 р. корпорація «МІТ Інтернешнл ІНК» завезла в Україну 20 автомобілів з умовою повернення. Таким чином кожен з автомобілів коштував \$42,5 тис. 7 авто використовувалися В. Паливодою як начальником управління спеціальних операцій. Після ліквідації цього управління (і звільнення В.Паливоди) в липні 1994 зазначені автомобілі зникли. 5.01.94 заступник В. Шмельова подарував Л. Кравчуку новий автомобіль «Шевроле-Люміна» 1993 р. випуску.

3.09.96 В. Шмельов був затриманий у м. Брандербург (ФРН) з підробленим паспортом громадянина Аргентини і з липня 1997 р. утримується у слідчому ізоляторі (м. Київ).

Кримінальну справу проти **І. Штопенка** закрили на підставі указу президента «Про амністію...» від 18.08.94 р. А через три дні, тобто 21.08.94 президент Л. Кучма своїм указом нагородив Л. Кравчука однією з найвищих державних нагород — Орденом Ярослава Мудрого, а ще через рік — призначив головою державної комісії з адміністративної реформи в Україні.

На двадцять четвертій сторінці документу, з яким ми тут знайомимо читачів, сказано словами членів депутатської комісії Г. Омельченка, А. Єрмака, М. Петренка, А. Кулакова, М. Мельника:

«За десяток кілограмів моркви, зібраних на колгоспному полі, щоб нагодувати голодних малолітніх дітей, матір, яка до того ж тривалий час не отримувала заробітної плати, засуджують до трьох років позбавлення волі, а

за розкрадання, розбазарювання національних багатств на мільйони доларів, — нагороджують найвищими державними нагородами. Невже така доля випала українському народу?»

Отут хочеться уточнити: доля не тільки (і не стільки!) «випадає», як жереб, фатум, а переважно виробляється нами самими. Наприклад, зараз маємо можливість зробити поворот на краще у нашій долі. Треба тільки віддати свої голоси за порядних людей, у яких є совість.

«Вечірній Київ», 17 березня 1998 р.